

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Народна Скупштина, у седницама својим од 24. и 25. новембра ове године, решила је:

1. да се избор посланика за град Смедерево уништи и други нов избор нареди; и

2. да се за изборне округе ужички и руднички, изврше накнадни избори по једнога посланика са условима из чл. 99. Устава, на месту г. г. Добросава Ружића и Косте Борисављевића, који су, према члану 19. закона о изборима народних посланика, изгубили своје посланичке мандате.

Према томе решењу Народне Скупштине, указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, на основу чл. 100. Устава и члана 2. и 93. закона о изборима народних посланика, — наређено је:

I

да се на дан четрнаестог децембра ове год. изврши нов избор једнога народног посланика за град Смедерево, за скупштинску периоду: 1903., 1904., 1905. и 1906. године; и

II

да се на дан двадесет првога децембра ове год., изврше накнадни избори по једнога народног посланика са условима из чл. 99. Устава, за изборне округе ужички и руднички, а за скупштинску периоду: 1903., 1904., 1905. и 1906. године.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. новембра, 1903. године у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, — одобрено је решење Држав-

ног Савета од 22. новембра тек. године Бр. 7733, које гласи:

Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на оправке зграда и оgrade шабачке окружне болнице, може по ревидисаном и надлежно одобреном предрачуну утрошити суму од 1047.09 динара, на овај издатак ставити на терет партије разних материјалних трошкова санитета глава XXXVIII бр. 185/2 по буџету ове 1903. године предвиђене на оправке и доправке болница и других санитетских грађевина.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. новембра 1903. године, у Београду.

КРИМИНАЛНА СУГЕСТИЈА

Научно испитивање сугерираних и хипнотичких злочина предмет је озбиљних радова од пре 15 год. како са гледишта судско-медицинског; тако и са гледишта психолошког.

Захваљујући овим радовима, наука је данас у стању да, са гледишта судско-медицинског, тачно одговори на многа интересантна питања из области хипнотизма и сугестије, па међу њима и на питање о односима између ова два појава и криминалитета.

Односи ови пак, могу се јавити у ова три вида:

1. У злочинима, који су извршени над хипнотисаним личностима;

2. У злочинима који су извршени помоћу хипнотизма, и

3. У злочинима извршеним помоћу сугестије у будном стању.

* * *

Међу злочинима извршеним над хипнотисаним личностима, злочини против морала на првом су месту. Да би ови злочини могли бити извршени, потребне су дубоке хипнозе, у којима хипнотисане личности нису способне за отпор. Кривични закони појединих држава пружају судијама моћно оружје против ових злочина, изједначајући их са злочинима извршеним помоћу хлороформа, нарकोзе и т. д.

Овакво гледиште од огромне је важности у пракси с обзиром на многобројне случаје у којима профанисани хипнотизери злоупотребљују хипнотисане личности. Међу многобројним, до сада познатим при-

мерима, вреди поменути процес *Чинског* пред поротним судом у Минхену год. 1895.

Као што се из акта види, *Чински* је био оптужен и осуђен на 3 год. затвора због фалсификовања лажних исправа. Приликом ислеђења ове његове кривице утврдило се још и то, да је он, после 5—6 хипнотичких операција, успео да задобије љубав баронесе З... а ускоро и њу саму.

Злочинима против морала, могу се додати и злочини приликом порођаја за које су способне извесне, према сугестији врло осетљиве женске. *Лоран* помиње један случај, у коме је један медецинар хипнотисао своју трудну рођаку и том приликом сугерирао је симптоме порођаја у извесно, одређено време. Последица овога, по тврђењу *Лорановом*, био је побачај детета.

Злочини и престапи против својине, на рачун хипнотисаних личности, много су ређи од претходне две категорије злочина. То с тога, што је хлороформ за овакве ствари поузданији од хипнотизма.

У свима побројаним случајевима, стање хипнотисаних личности треба идентификовати са стањем наркотичним, у коме нема ничег новог нити непознатог за судију.

Намерне повреде тела путем хипнотизма имају много већи практични значај, и потпадају под одредбе законске много лакше од претходних. На питање, да ли се може извести самоубиство путем хипнотичке сугестије, теорија одговара позитивно.

И најзад, нехатне повреде тела путем хипнотизма тичу се самих хипнотичара, у већини случајева шарлатана, које немачки закон казни затвором до 2 године.

Треба знати, да се невештим хипнотичким операцијама могу произвести разне, опасне болести, а нарочито оне које су у латентном стању код хипнотисане особе, као што су епилепсија, хистерија и т. д.

Међу свима преступима, учињеним помоћу хипнотизма, ови последњи најважнији су, јер нису ретки случајеви где је и сама смрт наступила услед невештине хипнотизера. Према овоме, дужност је власти да стаје на пут сваком хипнотисању, које не би вршили лекари.

* * *

Злочини извршени помоћу хипнотисаних особа, чине један од најделикатнијих проблема судске психопатологије. Разноликост мишљења о њима огромна је. Док поједини научари (*Бенедикт Фукс* и др.) одричу сваку могућност ових злочина, до-

гле их други сматрају као веома важне за правосуђе. Трећи се опет (Бернхајм, Делбеф и Форел) држе, са свим умесно, средине између ове две крајности.

Неоспорни је, у осталом факт, да се хипнотисаним особама могу сугерирати сваковрсне, па и криминалне радње. Опити на клиникама и по лабораторијама то најбоље доказују. Али, у исто доба, опити ови доказују још и то, да је дејство сугестије у извесним случајима ограничено, што ће рећи: да се хипнотисане личности могу одупрети сугерираним идејама. Досадањим искуством доказано је, да утицај сугестије зависи у главном од примамљивости сугерираних идеја. Болесник се врло радо подаје терапеутској сугестији из жеље да оздрави. Са свим је, пак, друга ствар, ако је сугестија антипатична и неморална. Готово је немогуће, или је бар врло тешко, пореметити, путем сугестије, основе доброг васпитања код здраве и нормалне индивидуе. Постоји у овим случајевима једна борба, чији успех, с једне стране, зависи од отпора сугерираних личности, а с друге опет од јачине сугестије. У овој борби мора се водити рачуна о овим трима елементима:

1. Моралности, васпитању и другим особинама хипнотисаних личности;
2. О јачини сугерираних идеја; и
3. Дубини сна у коме је хипнотисана особа. У колико је овај сан лакши, у толико је и отпор јачи.

Треба, у осталом, знати, да хипнотисане личности често пута лажу исто онако као и неке особе у будном стању. Ово и јесте разлог, што су њихова открића споредне вредности, и што никад не могу бити изједначена са исказима заклетих сведока.

Један *Лијеболтов* пример показује нам, да се путем сугестије може ослабити и моралан осећај нормалне природе. Неколико лекара, у циљу научног, беху сугерирали једном дечку од 18 год. вршење омањих крађа. Опити ови, истина, испали су не може бити боље, али је дечко и после њих продужио вршити крађе, док, најзад, због истих није био осуђен. Што је најчудноватије, неколико од извршених крађа биле су без икаквог циља (крађе карата посетница). Идеја о крађи, као што се из изложеног види, укорењила се у толикој мери, код овог дечка да, је најзад, прешла у потребу. Са гледишта судског у овом случају никак не може бити речи о преступу помоћу хипнотизма, већ само о нехатној повреди психичког стања хипнотисане личности од стране хипнотизера.

* * *

Злочини помоћу сугестије у будном стању, и ако се на њих обраћа врло мала пажња, имају много већу важност за судије но изложене две категорије злочина. Сугестија ове врсте може бити извршена са и без одређеног циља, вољно и невољно.

Било би, са гледишта судског, огромна заблуда ако би се под изразом сугестије подразумевао сваки спољни утицај на слободну вољу једне личности, и ако литература описује као сугестивне појаве мношину психичких фактора, који неодољиво утичу на личности и масе, као што су ути-

цаји: друштвене средине, васпитања, религије, политике, фанатизма, празноверица, а нарочито штампе.

Нису ретки примери, да су психичке заразе ове врсте имале врло често, злочин за последицу. Ако би их (ове факторе) узели у најширем смислу, злочин би морао бити сматран као друштвени феномен, а злочинац као неурачуљиво створење с обзиром на своје природне радње и средину у којој се креће и развија. Али судија мора судити по позитивним законима и ограничити се на решење: је ли слободна воља била искључена из акта криминалног или не? Случаји ови захтевају од стране судија најбрижљивију пажњу, што најбоље показују ова два примера:

Зидар Жан Бертолд био је у години 1876. оптужен због троструког убиства. На основу врло слабих доказа, суд га је осудио на смрт, која му је казна доцније замењена вечитом робијом.

Тек што су злочини били откривени, а неколико минхенских листова експлоатисаше их као врло zgodно средство за напад на полицијску власт. Скоро читав месец дана, у њима су последневно излазили чланци о овим злочинима, праћени примедбама о личној несигурности и недовољности полиције. С друге стране, опет, влада беше обећала награду од 1000 марака ономе ко открије злочинца.

Ова новинарска кампања довела је пред власт, као сведоке, мношину личности, које су под заклетвом сведочиле најразличније и најпротивречније ствари. Фотографија Бертолда, коју су изнели готово сви листови, учинила је још већу забуну. Неколико жена потврдише под заклетвом да је он, или једна личност слична њему, покушала да се увуче у њихов стан на исти начин као и код поубијаних жртава.

(Archives d' antropologie criminelle)

Д. Ђ. Алимпџ

(Свршиће се)

РАЗБОЈНИЧКА ЕПОПЕЈА У ИТАЛИЈИ

Једна од беда, од којих се Италија не може никако да избави, јесте разбојништво. Истина, да оно сад мање цвета него ранијих времена; али при свем том, пошто је оно успело да се дигне тако рећи до ступња друштвеног уређења, оно није са свим искорењено, и не ће бити искорењено дотле, док све класе друштва, почињући од највише па до најниже, не буду уверене да је корисније помагати полицији, него прикривати злочинарнике. Без сумње, општи ниво те земље јако се подигао и постао је народ моралнији, али то не уништава страх, који становници осећају од разбојника, и шта више, чудновато је рећи, они осећају и неку симпатију према неким од њих, сматрајући их као неке витезове и хероје. »Фра Диволо« још није нестало из Италије.

Услед тога, и сами разбојници сматрају себе као хероје и скоро као заштитнике угњетених. Бар је пре десет година, у италијанским новинама, било штампано занимљиво писмо једнога од таквих разбојника,

који је у своје време начинио не мало посла становницима и чуварима друштвене сигурности. Тај коректни разбојник, по имену Франческо де Розас, опомињао је становнике да се чувају од људи, који експлоатишу његово име. Он тврди за себе, да он никад није крао ни пљачкао, него је само кажњавао оне, који су то заслуживали

Пре неког времена довршен је процес другог једног таквог заточеника, чувеног у целој Италији разбојника Музолино. Личношћу тога човека занимала се не само италијанска, него и страна штампа. Ломброзо је посветио његовој карактеристици читав чланак, који ћемо после навести. Тај процес представљао је доста неки психолошки етнографски интерес, који је у њему избијао у јаким пртама, при чему се оштро истицала разлика у темпераменту и у погледима северних и јужних Италијана. Сам јунак тога процеса, Музолино, кретао се и позирао на своје задовољство, обуканин се у тогу центлмена.

У самом почетку прве седнице, настало је, тим поводом, врло важно начелно питање. Три друга Музолинова мирно су сели на одређена им места, али главног јунака није било. Адвокати његови Коста и Ривер изјаве, да њихов клијенат ништа није хтео слушати и да је остао глув на сва њихова уверавања и обећавања, да његово одуство може бити веома штетно по његову ствар. На све њихове красноречиве разлоге он је непрестано одговарао: — *Date mi un vestito di galantiomo come io sono, e io vengo*¹). Све друго било му је све једно; част за њега била је у томе, да се појави пред судијама и публиком у огртачу, који носе *galantuomini*. Збацивши костим галијаша, он оглашава своју невиност и протестује против судског ислеђивања. Та околност довела је до овог инцидента. Коста, адвокат Музолинов, родом из Калабрије, изјављује председнику, да је он свечано обећао породици Музолиновој, да ће узети на се његову заштиту, али да он по савести не може извршити свој задатак, ако његов клијенат не буде присуствовао на судским претресима. Он ће се пре одрећи тога светог позива, него да га изврши како било. После тога он скида своју адвокатску тогу и удаљује се, не гледајући на протесте прокурора Сансоне, који примећује да ток правосуђа не треба да зависи од људи једног осуђеника.

Друди адвокати не одобравају понашање свога друга; и они желе да остану верни своме позиву, и да га због тога не треба да изневере. Ривера исказује то врло красноречиво, али преноси питање на друго земљиште, а то је умно стање Музолиново. Он пита: да ли по тамничкој уредби заштита треба да буде скраћена у слободном отправљању својих обавеза. Зар правосуђе не треба да стоји изнад таквих ситних приговора. Он моли поротнике, који све могу, да моле председника суда да нареди, да се Музолино доведе у оном оделу, које је било на њему, кад је он извршио оне преступе за које мора сад одговарати, а не у ливреји осуђеника, која тада није ни

¹ Дајте ми огртач отменог човека, као што сам ја, па ћу доћи.

била на њему. И тек што су била уведена његова три друга, кад се и Музолино појави сам, с осмехом на уснама, рукујући се с друговима, другарски се јавља адвокатима, као што је изгледало, у најпријатнијем расположењу духа.

Он заузме место на првој клупи према судијама. Он је имао на себи сур капут, као што носе осуђеници, али су му допустили, или су се правили да не примећују, да огрне други капут и да навуке ципеле, ма да осуђеници иду босоноги, али он ни пошто није хтео да се појави пред публиком с голим ногама. То попустипање, заједно са жељом да не буде лишен заштите оданог му адвоката Косте, победило је његово противљење.

Музолино има типичну римску главу, овалну, боја лица мрка, црна коса кратко ошишана, очи упале и црне обрве. Чело уско, лобања коничка. Такве се главе могу видети у болницама за умоболне, код идвота, немих, једном речи код дегенерата. Његово је држање врло пристојно, али се по некад не може да уздржи од осмеха, и прелази на други крај клупе. Карабинери, постављени око њега, одмах га враћају на пређашње место. Тупоћа и свирепост његовог лица падају јако у очи кад се он замисли и престане да се смеши. Он остаје потпуно равнодушан према читању оптужбеног акта, и не изражава ни најмање да је дирнут ни онда, кад се помиње прва осуда његова (тај се процес по други пут врши) на двадесет година робије на галијама, коју он сматра као неправедну, која ће га упропастити.

Другог дана Музолино је с почетка пристојно устао и одговарао доста мирно на обична питања: колико му је година, где се родио, чиме се занима итд. Али кад му је председник казао: — Музолино, ноћу између 28. и 29. Јануара 1899 г. ви сте убили из пушке Франческа Сидари? — окривљени, не одговарајући ни речи, блажено се осмехне; његов грозни осмех испунио је импулсивну душу тога човека; видно је било, да је он у томе тренутку осећао безгранично задовољство; у његовом осмеху исказује се радост човека кад се сети извршеног злочина. Тај осмех већ није извештачен, то није поза, него невољна изјава душе Музолинове.

Он неколико тренутака оста ћућећи, не престајући да се смеши, наслађивајући се својом осветом. За тим осмеха нестане, физиономија се нагрди и Музолино сав дркћући, са бесмисленим гестовима, поче да виче оно исто што је и пре непрестано викао:

Ја хоћу да ми се врати моје одело, ја нисам убица; ја хоћу да ме господа потрнци виде у оделу часног човека, јер сам ја частан човек.

Више од четврт сата на сва питања председникове он је одговарао том монотоним виком. За то време, на лицу његовом нема осмеха и израза задовољства; оно је са свим идиотско. И ако он виче и љути се, поглед његов ипак остаје мутан, неодређен, безизразан. На један пут он пада на клупу; он се уморио стојећи, али карабинери га чатерују да устане. Музолино протестује.

— Ја данас нисам здрав; ја не ћу да ме данас испитују; ја хоћу да ме председник испита сутра.

Председник прети Музолину да ће га послати у тамницу, или у усамљену ћелију, ако и даље не буде хтео слушати. Окривљени, који за све време без прекида прелази од осмеха на љутит и надувен израз, опет пева ту исту песму: нека му даду одело часна човека, нека одложе испитивање за сутра, по томе што се он не осећа здрав. Лекари-експерти налазе се у сали; адвокати браниоци траже да они испитају Музолина, да би видели да ли он доиста није здрав или се само претвара; и у првом случају моле председника да допусти Музолину да се одмори до сутра. Али после подне седница се настави. Музолино се реши да говори, и исприча лепо и красноречиво на свом родном калабријском дијалекту историју свога бегства из тамнице и четири убиства, која је он извршио. Прича од отегла читав сат. Како је могао он, невин човек, да пробави двадесет и једну годину у тамници. Он, кога је природа створила с благородним осећањима и обдарила га благородним срцем? Он, који непрестано осећа како му иза плећа расту крила, и како осећа безумну жељу да полети као бомба у ваздух, — он да труне иза решетака у тамници? Та га је мисао дан и ноћ говила тако неодступно, да је он мислио да ће умрети. Један пут ноћу он није ништа видео. Неки невидљиви човек дотакне га у раме, а неки су му гласови говорили: — бежи, бежи, ти имаш благородна осећања, код тебе је благородно срце. Тада нека невидљива сила овлада њим, он осети да може разбити све преграде победити све препоне, и он се реши да бежи. И тада је он рекао себи да ако му буде испало за руком да побегне, то ће значити да је Бог с њим.

У том тону он је испричао сав свој живот после прве осуде, не допуштајући никаквог прекида, и бесно протестујући при најмањој примедби председниковој.

— Мене осуђују за то што сам убио једног карабинера? Па ја сам више од свих жалим због тога. Али то је борба, ја сам се бранио од оних, који су хтели да сметају мојој законитој освети.

И с необичним патосом, дигавши своје руке, он узвикне:

— Доиста ја сам тога мишљења, да народ никад не треба да се противи полицији, али ја сам хтео себе да спасем.

Бришући лице марамом, он заврши:

— Господине председниче, ја сам са свим изгубио снагу; сутра ћу казати и остало.

Председник после кратког размишљања, одлаже седницу за сутра. (Свршиће се)

ПОСТУПАЊЕ С МЛАДИМ ЗЛОЧИНЦИМА

и

НАПУШТЕНОМ ДЕЦОМ

(НАСТАВАК)

Прва група обухвата најтежа кривична дела нашега крив. права; злочинства за која се смртна казна доноси или лишење

слободе преко десет година робије. Као што је горе наглашено, сумњиви се случајеви не могу подврћи испитивању, те да се увиди, да ли узрок истих лежи у фамилијарним одношајима; такође, када се не би могло хрђаво васпитање констатовати, фамилија не би била у стању да посматрањем стања једног оваког лица и благовременим поучавањем, непрестаним и брижљивим контролисањем отргне исто, да бар у будуће не чини кривична дела. То је и узрок што је у сваком оваком случају држава дужна, да противу оваког једног лица корача. Не може се у једном оваком случају рећи, да ми овде мислимо само на окореле зликовце; овде је реч свакојачко о детету, у погледу чијега даљег развјетка држава треба и мора интереса да има.

Друга група обухвата све намерне преступе и остала злочинства, као и иступе §. 361 № 3 и 4 крив. зак., која се учине у стицају; иначе могу се овде додати и случајеви, када извесно дете учини како крив. дело у поврату. У овим случајевима такође није нужно, да се утврди, да ли је једно овакво дете фактички било код своје фамилије пренебрегнуто у васпитању. Када једно такво дете можда има наклоност, да чини зла дела и да му у погледу овога његова фамилија апсолутно не може помоћи и да се према томе може ценити, да је оно још у својој фамилији заражено клицом неваспитања и покварености, онда је дужност државна, да отргне једно овако заражено дете од његове фамилије. Свакојачко једно такво дете није довољно надгледано, поучавано и опомињано у погледу своје дужности. Због тога је веома нужно, да држава с своје стране овде посредује. Исто важи а можда и у много јачој мери, ако се противу једнога овакога младога лица утврди какво дело у поврату. Родитељи и васпитатељи су истрагом о кривци детињој извештени, детету је истрагом државних власти стављено до знања, да је оно учинило нешто забрањено и ако сада после свега овога учини исто или слично крив. дело са овим првим, онда нема сумње, да је дете у веома рђавом положају, односно да му однеговаше није дало потребно васпитање а које би га одвратило, да бар у будуће не пође злочиначким трагом; но исто је тако потребно државно корачање, када друго дело није једнако или слично с првим, јер извршењем овога другога дела, родитељска дужност је потпуно осумњичена и може се у неколико са сигурношћу рећи, да се њом у будуће неће моћи утицати на поправљање једног оваког детета. Не сме се заборавити, да је таквим родитељима обично још, пре нег' што су оваква деца извршила једно овакво кривично дело, познато њихово држање и њихове наклоности за чинење истих, или су исти били бар у могућности, да се са истим наклоностима упознаду.

Злочинствима и намерним преступима стављају се на равној ноzi и дела извршена противу §. 136 № 3 и 4 крив. закона. Просјачење и скитарање је један особити карактеристични знак запуштености. Мислило се, да је просјачење за јела резултат — односно последица глади и да се исто из крајње нужде чини. Но ово наше захтевање противу деце не управља се према

количини греха њиховог (односно њихове кривице) нити пак према количини греха односно кривице њихових родитеља! Просјачење деце за јело показује нужду породице и фамилије, да иста није у стању своје чланове довољно да исхрани а што међу тим није њихова кривица. Природно је, да овакви родитељи апсолутно нису у стању своју децу да васпитају већ шта више они су у апсолутној немогућности, да сваки даном контролишу кретање истих; и када деца у своме чувству части умртвљена буду и просјачењу се навикну, онда томе у брзо краја следује. Оваква просјачења деце долазе веома доцкан до сазнања власти и може се са сигурношћу тврдити, да оно дете, које већ по други пут због просјачења одговара, да је оно дуго време већ просило. Према овоме види се, да је државно корачање у једном оваквом случају апсолутно од веома велике потребе.

Трећу ће групу образовати због особите опасности која у самом делу лежи, иступи из § 361 бр. крив. зак. где је реч о сталном вођењу блуда из користољубља. Овај се преступ врло ретко дешава код девојчица испод 14 године. Узрок овоме је телесна неразвијеност истих; па и поред тога, с времена на време дешавају се по кад кад оваки случајеви. Ја се и сам сећам једнога случаја којим се пре неколико година занимаше један суд у Брауншвајгу. Једна девојчица испод четрнаест година старости а која међутим бејаше веома добро развијена провођаше стално блуд из користољубља у једном добром посећеном купатилу. Ово је дало повода државном правобраниоцу, да поведе кривичну истрагу противу неких двадесет лица § 176³ крив. зак. Да једно овако дете треба да се преда ком заводу за васпитање под државном контролом, ако се хоће, да исто не буде сасвим изгубљено, у то не треба нико да сумња. Иначе без свега овога, једно би овако дете било за наше друштво потпуно упропашћено.¹ Што је од важности, у нашем мишљењу је заступљено гледиште, да се девојчице које проводе блуд из користољубља, не смеју подврћи државном контролном васпитању, јер би оваква деца веома хрђаво утицала на другу децу с којима би у истом заводу била. Мишљење, да се оваква деца не смеју појавити у ком заводу за васпитање, заступљено је од многих а исто је у неколико и оправдано због моралне, односно неморалне заражености у погледу других; па шта се треба урадити с таквом децом? О кажњавању овде не може да буде говора; требају ли таква деца, дакле, само из тога разлога што су можда од некога другога подведена или што су се из сиротиње њихових родитеља можда морала одати блуду, требају ли, питам, таква деца да буду сама себи остављена?! Сви који су имали прилике, занимати се истрагом у погледу свакодневних дроља, сложиће се са мном у

¹ Не буде ли државно контролно васпитање одмах при првом случају блудничества наређено, то се онда једно овакво дете из санитарског разлога мора подврћи контроли подлициске власти. Разуме се, да оваким блудничевом настаје кривица, која се казни на основу § 361⁶ горе реченог крив. зак. Па ипак би се могла једна оваква девојчица узети за запустелу на основу § 9 д) наших предлога.

томе, да се у погледу истих затвором и полиц. надзором апсолутно не може никакав успех постићи. Према овоме види се, да се спас овоме злу у погледу младих мора потражити у ком заводу за васпитање. Постоји један прилично велики број оваких добродетелних завода, чији се управитељи и надзорнице са особитим стрпљењем и истрајношћу у пркос свога разочарења, често с врло великим тешкоћама боре и с неугашивом надом на поправку овакве деце, лаћају се једнога оваког тешког задатка. Надати се је, да би се неколико оваких приватних завода у погледу овога државом контролисаног васпитања неопходне и злочиначке деце могло наћи. У колико се раније противу такве деце буду предузимале енергичне мере, у толико је већа нада на поправку, у толико ће се моћи лакше оваква лица и на који други начин васпитавати. Пошто једна оваква девојчица (о којој мало пре говорасмо) проведе извесно време у т. зв. прибежним заводима тамо да неку наду, да са својим понашањем неће бити у стању, другу децу да квари, то се онда без икакве опасности по другу децу може упутити у ма који завод који се специјално бави вапитањем деце.

Целокупно питање има свакојако највећу важност за оно доба старости, у коме се је извештан деликт чешће понављао. Проститутке се према овоме не могу и не смеју на лије пропустити и то једино због велике опасности која из проституције у погледу са мога броја криминалитета младих а и старих постоји: јер с проституцијом крађа иде раме уз раме; такође с курвањем се чешће појављује противустајање власти, као што се то врло лепо види из криминалнога регистра.

Проститутке као и њихове пезе стоје готово увек у тесној вези с злочинцима од заната; разбојници и убице на пример имају веома често за саучеснике и помагаче дроље и пезе. Дроље обично завршавају своју каријеру тоталним пропадањем. Сваки криминалиста без сумње зна, да је заклетва једне проститутке без икакве важности; лаж и притворност припадају њеној професији (занату). Код дроље „оп курве“ не постоји тако рећи способност истину да каже, јер је њена духовна снага њеним распуштеним и поквареним животом поремећена и ова је у немогућности компликоване догађаје из њеног поквареног, променљивог и трновитог живота у потпуној целини да одржи. Испадне ли нам за руком, те спасемо извесну младолетну девојчицу, девојчицу у најнежнијем добу старости, онда смо тиме учинили једно племенито по наше друштво веома корисно дело, тиме смо је спасли и телесно и духовно а тиме спасавамо и многе друге од других кривичних дела а која се упоредно с проституцијом појављују; ја нећу у овоме даље да идем већ још једино на то да подсетим, да је веома велики број младих људи, с дивним изгледима на будућност, учинило прву крађу, прву утају, фалсификовање и т. д. због оваких дроља. Са тога се је разлога онај давалац мишљења, који хоће, да искључи проститутке, управо да им онемогући ступање у васпитне заводе, руководи веома slabим разлозима. Никакав се успех не би могао постићи када би се једно

оваква девојчица предала каквој страниој фамилији, јер ова апсолутно не би била у стању, да једно овакво створење одврати од сокачких лутања. Оваких завода, у које би овако покварена млада женска деца могла да ступе, нема; Прајска држава има у опште само један овакав завод и то само за оне девојчице, које на основу § 56 кр. зак. буду ослобођене.

Д-р Андра Гвозд. Живковић.
(Свршиће се)

„ЗВЕЗДА НАДЕ“

(„Star of Hope“)

ИСТОРИЈА ЈЕДНОГ АМЕРИЧКОГ ТАМНИЧКОГ ЛИСТА

— D-r A. Saager —

У новембарској свесци американског месечног часописа „The Bookman“ изашла је једна расправа о „Новинарству у затворима“ од једнога веома познатог сарадника, који се потписује са „Број 1500“. Он је баш сада отпуштен из чувене америчке тамнице „Sing-Sing“, у којој је био кроз четири године главни уредник највећих новина ове врсте „Star of Hope“ (Звезда наде).

Ево овде пружамо кратак извод из његова чланка:

Последњих је година поступање са осуђеницима у Североамеричким Државама претрпело огроман преврат; једну од главних промена претрпело је и новинарство у казним заводима. До душе, новине су овде онде излазиле биле (као и сад још у појединим заводима), које су издавали заводски свештеници; али њихов утицај није био од Бог зна каквог значаја, јер се осуђеници нису интересовали за њих. После поменутог прелома у начину поступања одлучи се писац чланка 1899. год., после обилатога размишљања, да замоли за допуштење, да сме организовати један лист, који би био сав од почетка до краја од самих осуђеника снабдевен рукописом, уређиван, издаван и штампан.

Његова молба наиђе одмах код надлежне власти, суперинтенданта тамница, на благодоклони пријем и одобрење.

До 1897. је штампарија чинила једну од тамничких индустрија, тако да је ту било готово бар машинско постројење, али не беше већ много осуђеника на расположењу, који су разумели посао. Међутим оној неколицини пође за руком, да ускоро толико спреме гомилу умешнијих другова, да је први број могао изићи 22. априла 1899. године. У уводном је чланку био постављен овакав програм:

„Према његовим погрешкама буди мало слеп, а према његовим добрим странама у толико више љубазан!“

„Са савременим милом, који садрже ови редови, нама је мило, што можемо становницима овога завода да поднесемо први број „Звезде наде“, којим смео да проширимо поље новинарству у казним заводима. Ми поздрављамо читаоце овим путем и тиме указујемо, да нисмо могли наћи повољније прилике за издавање нашега листа.“

После једне шаливе напомене, да издавач нема рашта дупати главе због „не-

сигурних претплатника“, пошто лист срећом ништа не кошта, наставља он даље:

„Под таквим околностима ми смо у положају, да с највећом радошћу објавимо, да је „Звезда наде“ старањем директора и уз одобрење суперинтенданта тамница поника на корист и уживање свију нас. Лист је наш, а положај, који ће он себи освојити и историју, сасвим је у нашим рукама. Његова намера и циљ треба да буде, да пружи осуђеницима кратак преглед о новостима спољнега света, а међу нама да подстиче интересовање за више и племенитије душевне тежње. Криминална питања ће се расправљати слободно и широкогрудно, а и религиозни и васпитни прилози наћи ће увек места у овим ступцима. Веома вас молимо за вашу помоћ и сарадњу, позивамо вас на подстицање и договарање, молимо вас за ваше пријатељско учешће у нашим старањима и надамо се, да ће сваки извући какву год корист од постојања нашега листа, и да рад и старање оних, који у издавању имају највише учешћа неће бити узалудно.“

Лист излази двапут недељно и убрзо се могао повећати од осам на шеснаест штампаних страна, кад се је смео раширити на четири државна затвора и у растурању и у сарадничтву, што је био случај већ у јулу 1899. године.

Једну од најозбиљнијих и најтежих зебња издавачевих чинило је питање, да ли ће добити довољно прилога за свој лист. Али интимни одношај између осуђеника и листа, њихова радост и понос, пре свега мисао, која је све голицала и подбадала, да је то њихов лист, све је то доприниосило, да је редактор просто био поплављен прилозима из круга од 3700 људи и жена, који су смели радити на листу, тако да су од другог броја па до данас у листу излазили само написи осуђенички. Скупа су за четири године око 1200 осуђеника имали удела у сарадничтву. Локални уредници у осталим тамницама бивали су од стране „Броја 1500“ препоручивани суперинтенданту, који их је тада званично на њихове положаје постављао. Они носе одговорност за чланке својих другова и шиљу их онда главном уреднику, који их региструје по реду примања и стара се за што скорије штампање. Главни уредник има у своме делокругу потпуну слободу, нити су му од стране тамничкога управника била прописана икаква правила за држање и кретање у кругу његова рада.

Јасно је, да је с почетка било потребно према многим сарадницима, којима је оскудевала пракса у писању, бити стрпљив и попустљив, да не би клонули: а они су — и то је издавача увек подржавало у његовим намерама — за тих неколико година учинили очевидан напредак.

И тако је било, да од 5160 прилога, који су за четири године стигли уредничтву, нису многи били бачени у котарицу, ма како да су често били сирови и скрочени на три ћошка.

Осим новости из света, из правог света, спољнега, биле су расправљане новости и из појединих осуђеничких завода. Затим су дискутована равне врсте етичких и економских питања, даље се је лист старао на све

могуће начине да својим читаоцима пружи поуке о поштењу, простосрданности ит.д.

Између прилога била је и непрегледна гомила стихова „који тако насигурно из ћелије излазе, као што човек улази у њу“. За време од једног јединог месеца стигло је *триста једанест* песама, махом ствари без вредности, али све више или мање озбиљне и патетичне. Оне су се бавиле већином о срећним успоменама, о сновима из детињства, нарочито о матери, наравно често у стиховима, који се противе свакој метрици и срећности. Један врло велики део песама долазио је из женског затвора, и те нису ни у ком случају биле најгоре. Међу њима била је, на пример, и дирљива тужитељка једне жене:

Руже мришу у врту,
Пчела им сркуће сок,
Птичица пева драгоме —
Он, срећан, прати јој скок.
Ваздухом се шири мимоир
Кроз поља и шуме зелене,
Младост и нада изумреће ми. —
Ах, шта је све то за мене?...

*

Међу сарадницима су заступљени сви могући сталежи и сорте људи, чиме је олакшано расправљање најразличнијих тема. Главни цртач карикатура, који је раније радио на највећим њујоршким листовима и због убиства своје драгаче осуђен био на вечито заточење, сад је локални уредник у једном другом заводу.

Лако је помислити, да је један такав лист више или мање израз, тако рећи, организованог притворства. То, до душе, у појединим случајевима, и јесте тако, пошто је за осуђенике то згодна прилика, да нагласе, како се они грозје свога ранијега живота и како хоће да отпочну нов живот. Али рад тако оличених неваљалаца не може се узимати у вид поред стварних моралних успеха овога предузећа. Међу овим људима и женама постоји велики број таквих, који имају озбиљно убеђење и чврсту намеру, да у будућности пођу другим путем живота. Што то њима често није полазило за руком, имају да захвале својим рођеним неспособностима, своме незнању и слабости да прихвате борбу за опстанак, све особине, које су сада тамо свакојако знатно измењене садашњом овако поправљеном методом поступања и васпитања, чему не доприноси незнатним делом и новинарство о коме је реч.

Многи од осуђеника, који су у оне тамнице свејани са све четири стране света, нису могли пре тога честито ни своје име да потпишу, а интересовање за овај лист их је покренуло, да науче читати и писати, као што тврде многа саопштења „Број 1500“. Један од њих додаје још, да га је настава начинила бољим човеком.

Осим „Звезде наде“ постоје у Северној Америци још неколико сличних листова; али је и међу неколиким најбољима ипак „Звезда наде“ највећи и најбољи тамнички лист на свету.

„Данас има свако, па ма како мало, удружење (Види нас. Ур.) свој лист, — тако завршује „Број 1500“ своја излагања. „Није,

дакле, никакво чудо, што и казнени заводи желе да имају свој орган, да би исказали шта им је за казивање; њихови су становници, несрећом, бројно довољно јаки, да га могу издавати“.

Ј. У. —

ОСЛОБОЂЕНА ТРОВАЧИЦА

(Crime passionell)

Марта месеца 1828. год. ослободио је поротни суд у Греноблу једну лепу тровачицу, ма да је њена кривица била утврђена. Француски поротници узели су ово дело, као злочин извршен због страсти (crime passionell), а у томе случају они доносе врло благе пресуде. Ствар је била у овоме:

Еимонда Секонд, млада и врло лепа девојка од 23 године, живела је код своје строге и штедљиве бабе, у селу Пјершателу. Њу је волео неки сиромашан сељак, Август Рајмонд, а и она му је одговарала на љубав. Они су проводили живот као у песми и никад није дошло до препирке између њих двоје.

Али њена баба одбије сиромашног просиоца и изради, да се њена лепа унука, наследница њеног имања, заручи са Петром Понсетом, једним од најбогатијих сељака у Нантизону. Еимонда се није противила, и 1827 год. постаде она жена човека, који је био у вољи — њеној баби. Свadbу су тако брзо свршили, да је њен ранији љубавник за то дознао тек на дан саме свадбе. Он дојури њеној кући и као бесан појави се међу сватовима, почне врећати младожењу и претити му, за тим приђе невести и отрже јој свадбену киту цвећа са прсију. Млада жена врисну упрепашћена, а раздражени сватови избацише дрског нападача на улицу.

Од тог доба пратио је Рајмонд сваку стошу Еимондину; она беше слаба, да све његове претње озбиљно узме и мораде пристати, да се с њиме тајно састаје иза леђа мужа, кога је мрзела. После свадбе поче често одлазити у Пјершател, под изговором, да посети бабу; али се и овде, као у Нантизону знађаше, да њу неки други магнет привлачи овамо. Сви су то знали, само је муж био слеп. Ну кад он чу како се зуцка о томе путу његове жене, он јој забрани, да иде сама у Пјершател. Ако хоће да иде, рече јој, то може само заједно с њим. Она се наљути на то, и од тог доба свађе и размирице непрестано су биле на дневном реду у кући овог младог пара. Млада жена причала је свакоме, ко би је хтео чути, како је она у Нантизону врло несрећна и распитиваше се, да ли има каквог средства, да се опрости свом мужу. Затим изради код мужа, да иде о Божићу у Пјершател. Наравно, да је ово било у пратњи мужевљевој. 24. децембра у вече стигше обоје у Мур, где је живела нека Понсетова рођака и одлуче, да присуствују бденију. Понсет оде напред, а обадве жене дођоше доцније. У цркви, где је било врло много света, у оној гунгули, одвоји се, можда намерно, Еимонда од своје рођаке и ма колико да се она трудила, да је нађе, не виде је више у цркви. Најзад се врати

кући и тамо — затече Енмонду. Она јој рече, како је морала раније изићи из цркве, јер јој је било тешко. У путу је нашао на њу неки човек од кога је она морала побећи кући. — У оптужби се узима, да је овај човек био Рајмонд, с ким се Енмонда раније договорила, да се ту састану. —

После божићних празника вратише се муж и жена кући. 27. децембар прошао је без свађе, али се догодило нешто, на шта се у тужби врло велика важност полагаје. Енмонда је тога дана дознала, да је имање које би наследио њен муж доста велико — а по њиховом брачном уговору, она је била његова наследница — и хтевши да се опрости мужа, спреми му за вечеру неку чорбу са врло чудним укусом. Муж се пожали на то, али није добио никаква одговора.

Кад би преко ноћ, њега снападне јаки грчеви, за шта се његова жена није ни најмање бринула. Изјутра јој примети муж да чорбу други пут боље и укусије скува. После неколико тренутака чује, како Енмонда нешто туца у суседној соби и помисли, да је то со. Она му за тим изнесе опет неку чорбу, која је била врло одвратна. Понсет наиђе на нека врло горка зрнаца у чорби и не могаше је јести, даде је некој просјацињи, што је баш у том тренутку молила пред вратима за милостињу. Сирота жена и ако је била гладна, није могла јести и чуђаше се што је јело тако рђаво. Енмонда баш у том дође и истрже тањир из руку просјациње, па јој пружи парче хлеба.

Одмах се приметише на Понсену знаци тровања. Страховити болови у желудцу и цревима тако су га мучили, да се ваљао по земљи. Енмонда извесно, да не би гледала самртну борбу свога мужа, оде једној својој пријатељици; кад се вратила кући, зашита суседе, који се беху искупили на запомагање отрованог Понсена: „Шта је Петру?“ На шта јој они уплашено одговорише: „Шта му је? Несрећнице, шта сте учинили!“ Она се пожуре своме мужу, седе поред њега и рече са претворним учешћем у болу, како то није ништа опасно, како ће му она донети шећерне воде.

Отровани човек викну промуклим гласом, да му донесе само оно што му је и у чорбу метнула. Да ли је то било исмевање или у збиљи, што је он молио, да га опрости оних страшних болова? У исто време ваљаше се и просјациња по земљи у једном суседном дворишту. Она је имала оне исте болове, које и Понсен. Дозваше лекара и он рече, да је болест дошла услед тровања арсеником и показа арсеник у авану, у лонцу за кување чорбе, па и у самој чорби. У орману за одео нађоше арсеника завијеног у хартији. Сад беше јасно, да је Енмонда хтела да отрује свога мужа. Лекару пође за руком да спасе отроване, а Енмонда умаче одмах по његовом доласку.

Њу је гонио страх и грижа савести; лутала је по околини од једне колибе до друге, да моли за преноћиште. 11. јануара провела је добар део дана по киши и хладноћи, била је мокра до коже; она се страховито мучила. На послетку уђе пред вече у једну кућу у Пјершателу. Ушавши, утули

светлост да је не познаду и приђе пећи, око које су седеле неке личности. Али је познадоше и прекорише. Она је плакала и говорила јецајући, како је истина да је она хтела да отрује свога мужа, али је тој њеној несрећи крив неко други, који мора сад са њом њену судбину да дели.

После неколико дана ухапсише је и она признаде све; отровала је мужа на заповест Рајмундову, који је њу задобио за себе лажним обећањима, [молбама и претњом. На бадње вече састала се она с њиме у црквеној порти, и он јој је онда страшним речима наредио да мужа скине са света. За тим је упутио на једног трговца у Муру, код кога може добити арсеника. Кад њен муж не буде више живео, он ће је узети; јер он воли само њу и никада на другу није ни помислио. Рајмунд је побегао испред осуде и више га не могаху наћи. Пред судом оптужена пориче први покушај тровања, а признаје онај од 28. децембра и наглашава, да је то све радила под утицајем Рајмундовим. Осим тога, причаше, како је хистерична; често је обузму неки чудновати прохтеви и као да изгуби присуство духа, те не зна шта ради. Већина сведока, а међу њима и лекар, који је у затвору посматрао оптужену, изјавише, да је она врло ограничена, али да с прави знаци лудила нису ипак појавили. — Француски браниоци воле, да дејствују на судије позоришним сценама; тако на пр. у парници Делпеховој употребио је бранилац шесторо деце оптужене, као средство да ослободи њихову мајку. Он рече: „Устаните децо оптужене мајке и молите суд, да вам је врати!“ И шесторо деце од које је најстарије имало 23 год., устаде и плачући мољаше суд, да ослободи њихову мајку. Призор је збиља изазвао сузе и код судија и код свију присутних. И овај покушај крунисан је ослобођењем оптужене. Тако је и у овоме случају бранилац извео једну позоришну сцену.

Муж оптужене седео је поред браниоца и изјави, да он од своје стране опрашта кривицу својој жени. Судска сала постаде позоришта. Бранилац тражаше да се узме у обзир што је оптужена привремено неурачуљива. Јер за време парнице она се беше јако уплашила и обузе је такво дрхтање, да се претрес морао прекинути за неколико тренутака. Од једном паде она у несвест. Одмах се примети на судијама, да их овај призор бејаше дирнуо. Они се саветоваху дуже време и председник објави на послетку ово: „Истина је, да је оптужена крива, што је извршила покушај тровања над својим мужем; али је то било у настулу лудила (!!)“

Ретко је која тровачица овако прошла, па баш да је и у несвесном стању извршила дело. Судије су били веома милостиви у овоме случају.

Председник је ипак нашао за потребно, да јој каже неколико речи после објаве ослобођења.

Он се обрати њеној савести и препоручи јој пре свега, да не заборавља никад страшне часове, које је сад преживела.

ИЗ СТРАНОГА СВЕТА

Љубавна драма у позоришту. — Под насловом „Атентат у позоришту“ донели смо у овој рубрици нашега последњег броја, како је некакав поморски официр у позоришту, за време представе, пуцао из револвера на једну даму и на себе. Сад доносимо петроградски листови о томе подробније извештаје. Ево шта они кажу:

Ужасна паника настала је у позоришту Панајева за време представе шаљиве игре „Љубавна игра“. Док се на позорници одигравала једна мелодрамска љубоморна сцена, одјекнуше у партеру револверски пуцњи. Публика поустаја са својих места и виде како пада нека млада дама, са чијег је чела текла крв. Представа буде прекинута. Атентатор се драо као бесомучан: „Наталија, уби ме!“ С великом је муком пошло полицији за руком да нападача укроти и одведе из позоришта. Он је, као што је већ речено, царски марински официр.

Међутим у позоришту настаде нов скандал. Кад је публика сазнала, да дама није смртно рањена, тражила је, да се представа настави. Други део публике, опет, протествовао је противу тога. И тако се диже паклена галама. Настављена представа морала се понова прекинути. Онда изиђе на позорницу позоришни управник, стаде умиривати публику, која му је лармајући одобравала и удеси даље представљање. △

Опет елегантан лопов. — Железнички чиновник Кох, којег је железничка управа у Штеглицу отпустила због разних неисправности, најмио је себи нов стан, показивао се веома елегантан и никада се није могао видети без лакованих ципела и цилиндера. Кад је у кући, у којој је он становао, нестало једне ручне касице са 14.000 динара у хартијама од вредности и нешто у готовом новцу, падне сумња на младог елегантаног господина, који је у осталом био пореклом из добре породице и могао очекивати још и повеће наследство. Притеснише га озбиљно и тако он најзад призна крађу.

У Пешти је, опет, ухапшен сегедински грађевинар Еморик Молнар, један од најугледнијих грађана и поседника у Сегедину. Пре неки дан је Молнар у Пешти нудио на продају једноме златару много драгоцености, у вредности од више хиљада круна. Како се златару учинила ствар сумњивом, јавио је одмах полицији, која га одведе и претресе. Код њега су том приликом нашли многобројне заложнице од разних драгоцености. Молнар је причао, да је све то нашао при ископавању темеља неке старе куће у Сегедину. Полицијски извиђачи су утврдили, да је Молнар судоловао при многим опасним крађама, које су у последње време извршене у Сегедину. Молнарова жена одмах је у Сегедину притворена, што је тамо изазвало највећу сензацију, јер су Молнарови били опште поштовани.

Исто тако је берлинска полиција ухапсила галичког трговца Игњата Хорвица због многобројних крађа, које је трговац починио у разним берлинским хотелима.

Он је у сваком хотелу мењао име. Хорвиц је био до сада више од двадесет пута осуђиван због крађе.

Овај догађај може лепо да послужи као још један прилог и допуна нашем чланку „Модеран лопов,“ што је изашао у последњем броју „Полицијскога Гласника“. △

Жртва љубоморе. — У Келну је ових дана извршено страшно убиство над једном берлинском девојком, по имену Фрида Белке. Њен љубазник, богати француз Тесје, у једном нападу љубоморе убио је сикиром. После тога је убилац сам себе устрелио.

Фрида Белке била је кћи честитих родитеља; она је била прво продавачица у трговини, али се убрзо посвети позорници, на коју је неко време излазила као играчица. Наклоност и издашност богатих обожавалаца отрже је пре три године и томе позиву и Фрида свије своје гњездо у Шарлотенбургу код Берлина. Француз Тесје, снабдевао је обилним средствима; радо до душе, није давао овај познати тврдица; али бојазан, да девојку не изгуби, побеђивала је његов тврдичлук. Само је на своје одело Фрида полагала и носила се елегантно, у осталоме је, пак, газдовала веома штедљиво. Њена је заоставштина прилична; она није држала послугу. Она је поглавито тежила, да стекне неко имање, које би могло њу и њену породицу да обезбеди.

Да би сваки њезин корак могао пратити, љубоморни Тесје је поставио читаву гомилу дедектива, чије га је издржавање коштало доста новаца. Од јутра до ноћи ишли су ови посматрачи стопу у стопу за Фридом, често пута у даљу околину берлинску, само да би могли свога госу потанко обавештавати о понашању девојчином на сваком кораку.

Она је, пак, знала за све те мере свога Француза исто тако добро, као што је познавала и посматраче, којима је по кад што нарочито давала прилике за неповољне извештаје, „да би се само стари лудак љутио.“

Последица су били формални проломи беснила Тесјеовог у његовим писмима девојци. Али она је била својега господарства над њиме и сувише свесна, а да би сматрала, да га јој се ваљало бојати.

Тесје се беше у својој отаџбини више пута безуспешно кандидовао за посланика у француском парламенту. Био је националиста и веран католик.

Фрида Белке није ни мало прикривала своје антипатије према обожаваоцу. Па ипак ју је, и поред тога, могао Тесје склонити, да се пре неколико дана с њиме састане у Келну. Тесје се тамо изјаснио девојци, да хоће да се венча с њоме. Четири се дана она борила претиву тога брачнога плана. Најзад је изгледало да је била понустила, да би за тим ипак под рукама овога човека, који је опет био постао љубоморан, нашла страшну смрт. Предмет љубоморе французове био један јужно-немачки поседник, који је девојку исто тако страшно волео и којему је она љубав враћала.

После свега овога ваља напоменути, да девојка ова није била ни мало лепа. △

Самоубиство из супружанске љубави. — У Берлину је умро неки кројач Слапозински, који је био прилично образован човек. Није имао деце. Његова га је жена изванредно волела и никако га није могла прежалити. Жалост јој је била у толико већа, што је и њена сестра била неизлечиво болесна. Те се, дакле, две жене договориле и одлучиле да умру заједно. Оне су отишле на гробље и ту су, близу Слапозинсковог гроба, попиле отров. Обадве су нађене мртве. △

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Јанко Павловић, није плаћао уредно порез, те му је власт распродала сво земљиште, сем једне њивице од 0·22 хектара.

Земљу ову купила је његова жена Јаглика новцем, који је као мираз донела, и имање је по пописним књигама пренесено на њу.

При разрезу пореза, благајник општински задужно је личним порезом с главе на главу (по 6 динара) и Јанка и Јаглику, а тако и порезом 5% који такође иде на личност.

Да ли је овакво оптерећење личним порезом правилно или не?“

— На ово питање одговарамо:

По ставу друдом чл. 71. закона о непосредном порезу, удате жене, чије имање ужива муж, не плаћају никакав, па ни лични порез, али је муж дужан да пријави имање своје жене и да плати порез.

Према овоме, Јаглика не мора да плати 6 динара пореза на личност, који иде с главе на главу, кад је заједно задужена са мужем и он оптерећен овим порезом.

Што се тиче пореза на личност у 5%, он мора да се наплати према порезу, који имање плаћа, па било од Јанка било од Јаглике.

II.

„Јеремија Вуковић, из Баргова, кажњен је од стране школског одбора са 2 дин. у новцу, за неуредно шиљање ђака у школу.

По закону о народним школама, односно објашњењу, г. Министра просвете, Јеремија не подлежи плаћању новчане казне, јер плаћа испод 10 динара непосредног пореза, већ има да издржи 24 сата затвора.

Да ли Јеремија треба да плати и 2 динара таксе за осуду, кад у закону о народним школама нигде не стоји, да ће се наплаћивати такса, а то, у осталом, не стоји ни у закону о таксама?“

— На ово питање одговарамо:

По величини казне, која се предвиђа чл. 20. закона о народним школама, кривице ове спадају у ред иступа.

За извиђај, пак, иступних кривица, без обзира из које законске примене оне излазе, плаћа се по т. 87 а зак. о таксама, такса у 2 динара, коју према т. 98- поменутог закона наплаћују и општински судови, па и остале власти, које осуде изричу.

У осталом, ако би се ова решења о осуди узела као административна, ипак би се наплаћивала горња такса у 2 динара, па према томе, треба таксу да плати и Јеремија.

III.

„Кад се у једном грађанском спору досуди једној страни заклетва, и пошто пресуда постане извршном ова позове да заклетву положи, а друга страна не дође да присуствује, може ли се заклетва извршити, или ће се одређивати други дан за то?“

— На ово питање одговарамо:

§. 274 грађ. суд. поступка, јасно је одредио, да ће се на полагање заклетве позивати обе парничне стране.

Какве последице доноси недолазак за једну а какве за другу парничну страну, прописано је у §. 275. поменутог закона.

Тако, ако на рочиште за заклетву не дође онај, који заклетву има да положи, пресуда ће се извршити на штету његову; а, ако опет на рочиште не дође противна страна, заклетва ће се извршити и без њенога присуства.

IV.

„По чл. 39. т. 3. закона о среским, окружним и општинским буџетима, у сваком општинском буџету предвиђа се позиција, из које се исплаћују путни трошкови општинских часника, кад иду ван своје општине по службеном послу.

Да ли у ове часнике улазе председници општина или благајници, и имају ли право на награду кад носе у среско место наплаћени порез ради предаје, и ако имају то како — да ли по километру или на дан?“

— На ово питање одговарамо:

Ни једним законом није, истина, нарочито предвиђено, да ће се председницима и благајницима плаћати путни трошкови, које би они учинили носећи порез у среско место ради предаје, нити је одређена величина ових.

Али како није право, да ови људи врло често, а најмање два пута месечно иду у среско место, и тамо се излажу трошковима, који се не могу подмирити и иначе малом платом, то је ред да им се ови трошкови признају и у случајевима предаје пореза, а и у свима онима, кад су они нарочито позвати по службеној дужности од старијих власти, а без какве своје кривице или датог повода.

Колики би био тај трошак, и како би се плаћао — дневно или друкчије, имао би да одреди општински одбор у смислу т. 18. чл. 84. закона о општинама, коме се треба и обратити са захтевом.

V.

„Павле Ђокић, земљодепац из Вртлога, продао је извесно своје имање Ђорђу Јеленковићу, ондашњем, под погодбом да му на продато земљиште изда уредну тапију.

Да би могао издати тапију, потребно му је уверење о томе: како њему, као земљоделцу, остаје још довољно земље у смислу §. 471. грађ. судског поступка, и он је тражио од општине, да му такао уверење изда.

Општински суд уверен је, да Павле има и више земље, него што му штити закон као земљоделцу, јер је он у кући једина пореска

глава, али је половина те земље што му остаје ослобођена плаћања пореза од стране комисије, одређене за накнадну класификацију земљишта, јер је сама прљуша и рид, па суд не зна, да ли се ово земљиште сме узимати у рачун или не, зато се моли уредништво за потребно обавештење.»

— На ово питање одговарамо:

Закон тражи, да земљодејалац мора имати кућу са плацем и пет дана обраде земље.

Каква ће бити та земља, закон, паравно, не одређује, нити је то, у осталом, могућно, јер неко може имати у опште рђаву земљу.

Према томе и Павле може отуђити, у смислу т. 10. правила господина Министра Правде од 4. фебруара 1874. год. Бр. 354, које хоће парче своје земље, кад му поред тога остаје још пет дана земље; а то што је извесно земљиште ослобођено плаћања пореза, не мења ствар.

VI.

Суд општине мирошевачке, актом својим од 10. новембра ове године Бр. 1950, пита.

Буџет ове општине, за ову годину, послат је још 4. фебруара ове године на одобрење, па ни данас није враћен, и ако је неколико пута тражен.

Како је ваљало подмиривати општинске издатке, то је општински суд био у недоумици шта да ради — да ли да купи прирез, предвиђен буџетом или не, па је, нагнан општинским потребама, морао поступити по чл. 130. става IV. закона о општинама.

Ово дана благајник је приватно извештео, да је господин Министар решио буџет, али је неке позиције са свим избрисао из буџета, а неке је редуцирао, ма да је општински суд већ чинио издатке и по оним што су са свим избрисане и по оним што су редуциране.

Ако ово буде истина, онда настаје питање: шта ће да се ради, кад су издатци већ учињени а и прирез наплаћен скоро од две трећине грађана?«

— На ово питање одговарамо:

По последњем ставу чл. 130. закона о општинама, који је враћен у живот новим Уставом, те тако изменио извесне одредбе закона о среским, окружним и општинским буџетима, као ранијег закона, општински ће буџет важити онако, како га је општински одбор усвојио, ако г. Министар финансија не донесе своју одлуку у року од два месеца.

Како у овом случају он није донео одлуку и за много дуже време, то је суд правилно радио, што је купио порез у границама стопа предвиђених поменути чланом и вршио исплате по буџету.

Ако би одиста биле редуциране које позиције а неке и са свим избрисане, треба учинити нову представку г. Министру и скренути му пажњу на чл. 130. пом. закона, па ће он изменити своју одлуку.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Лазар Лазаревић, месарски радник, извршио је крађу одела Јовану Грујићу, трговачком

посреднику из Београда и побегао. Крађивац има 27—28 год., средњег је стаса, црномањаст, бркова црних и густих. Пронађеног крађивца треба спровести уприви града Београда с позивом на Бр. 35613.

Аљим Транић, бив. келнер у Крушевцу, украо је своје другу, Драгутину Ристићу, један зимски капут, жућкасте боје и један мали куфер са вешом, па побегао. Крађивац има 21 год., раста је малог, у лицу плав, на глави је бела на 3 места. Начелник среза алексиначког депешом Бр. 26.934 моли за тражење овог крађивца. Акт управе вароши Београда. Бр. 36150.

Станку Стевановићу, из Брзохода, између 1 и 2. новембра ове год., непознати крађивци, из затвореног обора, украли су 15 оваца, од којих су 10 црне и 5 беле. Скреће се пажња свима подицијским властима на ову покрају; у случају проналаска крађивца треба спровести начел. срез. у Жабаре, с позивом на Бр. 14654. УБр. 36007.

Ђорђе С. Рајић, тежак из Макаца, који је окривљен за опасну крађу, побегао је 22 новембра ове год. из општинског притвора. Он има 23 год., средњег је раста, танак, сувоњав, носав је, кад говори врска, очију је сурих, носа крива, лица дугог, косе смеђе, у одећу је од сурог сукна. Позивају се све полицијске власти, да Ђорђа живо потраже и нађеног спроведу начелнику среза рамског, с позивом на Бр. 15295. УБр. 36023.

Божидар Обрадовић, из Брестова, 18. новембра извршио је крађу своје газди Толору Чомићу, трговцу из Крагујевца, и однео му следеће ствари: 2 нова цака, 1 секиру, 1 конопац, 1 чаршав велики, 3 кашике паквоњске, 2 виљушке паквоњске и 1 кедељу, све у вредности 27 динара. Он има 15 до 18 год., стаса је обичног, косе црне, образа округлих, чело обично, обрве и очи црне, нос правилац. Позивају се све полицијске власти, да Божидара живо потраже, и нађеног спроведу начелству окр. крагујевачког, с позивом на Бр. 18.874 УБр. 36.205.

Петар Коритар, из Аустро-Угарске, по занимању качар, извршио је 9. ов. м-ца крађу своје другу Ристи Симићу, однев му: једну мајсторску брадву у вредности 14 дин., 1 криву макљницу у вредности 7 дин., 1 праву макљницу у вредности 6 дин. па по извршеној крађи побегао. Он има 46 год. средњег је раста, плав сувоњав, кривога носа. Позивају се све полицијске власти, да Петра живо потраже и нађеног спроведу начел. среза драгачевског, с позивом на Бр. 12268. УБр. 34031.

Илија Веселиновић, из Обнице, ср. ваљевског, у друштву са **Тодором Станојевићем**, из Радлева, извршили су више опасних крађа. Тодор је одмах ухваћен, а Илија је побегао. Он има 30 год., раста је средњег, црномањаст, црних средњих бркова, брија се, у одећу је сукненом, на глави шајкачу а на ногама опанке. Позивају се све полицијске власти, да Илију живо потраже и нађеног спроведу начелнику среском, на Уб, с позивом на Бр. 16147. УБр. 35360.

Јован Рајковић, из Самариновца, среза неготинског и **Милисав Ђорђевић**, из Јасенице, среза брзопаланачког, притвореници начелства округа крајинског, због опасне крађе, ноћу из-

међу 21. и 22. ов. м-ца, обили су апсану и побегли. Јован има 22 год., висок је, црномањаста лица, бркова малих, црних очију, без браде; Милисав има 19 год., средњег је стаса, плав, дугих образа, кратких плавих бркова, очију плавих. Позивају се све полицијске власти, да их живо потраже, и нађене спроведу начелству округа крајинског, с позивом на Бр. 9387. УБр. 34897.

Ареа И. Радивојевић, из Бричевја, среза власотиначког, извршио је једну опасну крађу и више простих крађа, па по извршеном делу побегао. Он има 28 год., раста је омаленог, косе плаве, очију малих, плавих, носа малог, шиљатог, без браде и бркова, у одећу је сукненом. Позивају се све полицијске власти, да Ареу живо потраже и нађеног спроведу начелнику среза власотиначког, с позивом на Бр. 11.764. УБр. 35.874.

ТРАЖИ СЕ

Чедомира Павићевића, из Горјана, калфу пекарског, тражи начел. окр. ваљевског, актом од 22. новембра ове год. Бр. 11.594, због извесне кривиде. Нађеног треба спровести начел. округа ваљевског, с позивом на Бр. 11.594. УБр. 36.411.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Живан Маринковић, из Великог Поповића, чију слику овде доносимо, ухваћен је у поћном лутању на вашару, и при претресу нађени су код њега камаузи и длето, те је вероватно, да је помоћу овог алата вршио по варошима крађе обијањем.

Он је већ два пута истуно кажњавао од кварта варошког и врачарског, због крађе живине, за то се скреће пажња грађанству на њега, не би ли ко у њему могао познати једно од ових лица, која се често увлаче у дворишта, под ма каквим изговором, само да би могла крађу извршити. Ко би га познао, нека то јави Уприви града Београда или кварту врачарском.